

## Μείζονες απειλές κατά του καθεστώτος Assad

Μετά το πέρας της διεξαγωγής της εκκαθαριστικών επιχειρήσεων των συριακών ενόπλων δυνάμεων στην ευρύτερη περιοχή της βορειοδυτικής Συρίας (Jisr al-Shughur, 10 έως 12 Ιουνίου), προέκυψαν σοβαρές ενδείξεις που καταδεικνύουν ότι η επιβίωση του καθεστώτος Assad δεν θεωρείται πλέον δεδομένη. Οι ενδείξεις αυτές δεν αφορούν μόνο στη δραστηριότητα των διαδηλωτών και της αντιπολίτευσης, που φανερά πλέον ζητούν την παραίτηση του Assad. Αφορούν στην έλλειψη συνοχής στις τάξεις των ενόπλων δυνάμεων και των δυνάμεων ασφάλειας. Αφορούν στη διπλωματική δραστηριότητα που καταγράφεται στον ΟΗΕ και στην ΕΕ, για την επιβολή επιπρόσθετων κυρώσεων κατά του καθεστώτος. Αφορούν ακόμη στην εσωτερική κατάσταση ασφάλειας, την ανθρωπιστική κρίση στα συρο-τουρκικά σύνορα, αλλά και τη διαφαινόμενη προσέγγιση Άγκυρας-Τελ Αβίβ.

*Έλλειψη συνοχής στις ένοπλες δυνάμεις:* Ο Σύριος μονάρχης αντιλαμβάνεται ότι το καθεστώς απειλείται και τον απασχολούν σοβαρά ερωτήματα σχετικά με τις λιποταξίες των ανδρών των ενόπλων δυνάμεων. Αναφορικά με το θάνατο των 120 αστυνομικών στην πόλη Jisr al-Shughur, οι κάτοικοι της περιοχής έκαναν λόγο για «ανταρσία στις τάξεις των συριακών δυνάμεων ασφάλειας». Συγκεκριμένα, ανέφεραν ότι πρόκειται «για δολοφονίες ανδρών της αστυνομίας και του στρατού, οι οποίοι αρνήθηκαν να ανοίξουν πυρ κατά των πολιτών». Χαρακτηριστική ήταν η μαρτυρία του Σύρου συνταγματάρχη Hussein Harmush, ο οποίος αυτομόλησε με μια ομάδα στρατιωτών και διέφυγε στο τουρκικό χωριό Guvecci της επαρχίας Hatay. Ο Harmush ανέφερε ότι «βοήθησε στην εκκένωση των κατοίκων της πόλης Jisr al-Shughour» και μάλιστα «ναρκοθέτησε την περιοχή γύρω από την πόλη, προκειμένου να καθυστερήσουν οι συριακές δυνάμεις». Επίσης, ανέφερε ότι «μαζί με τις συριακές δυνάμεις, στις οποίες προπορεύονταν το πεζικό και ακολουθούσαν άρματα μάχης, συμμετείχαν Ιρανοί στρατιώτες και μέλη της στρατιωτικής πτέρυγας της Hezbollah του Λιβάνου».[1] Στις 13 Ιουνίου, σύμφωνα με το συριακό ειδησεογραφικό πρακτορείο SANA, η συριακή κυβέρνηση απαγόρευσε την έξοδο από τη χώρα στον εξάδελφο του προέδρου και πρώην διοικητή των δυνάμεων ασφάλειας στην επαρχία Daraa, ταξίαρχο Atef Najib. Επιπρόσθετα, μαρτυρίες Σύρων πολιτών, που κατέφυγαν στην Τουρκία, ανέφεραν ότι «είδαν στρατιωτικούς να πυροβολούνται μεταξύ τους», ότι «ομάδες στρατιωτικών εθεάθησαν να προστατεύουν διαδηλωτές από τις δυνάμεις ασφάλειας» και ότι «στην επιχείρηση της πόλης Jisr al-Shughur, τέσσερα άρματα μάχης έβαλαν με πυρά κατά της υπόλοιπης δύναμης των τεθωρακισμένων».

*Αίτημα για παραίτηση του Assad από την «Τοπική Επιτροπή Συντονισμού»:* Η συριακή αντιπολίτευση άρχισε να οργανώνεται και επίσημα πλέον μέσω του τύπου να απαιτεί την εκθρόνιση του Σύρου μονάρχη. Συγκεκριμένα, στις 13 Ιουνίου, η συριακή αντιπολιτευόμενη οργάνωση «Τοπική Επιτροπή Συντονισμού» (Local Coordination Committee), απευθυνόμενη στο Bashar al-Assad, δημοσίευσε αίτημα με το οποίο ζητούσε:

- ✓ Την παραίτησή του Σύρου προέδρου.
- ✓ Την ανάληψη της εξουσίας από το στρατό.
- ✓ Τη σύσταση εθνικής συνέλευσης, στην οποία θα συμμετέχουν αντιπρόσωποι της αντιπολίτευσης, ακτιβιστές και μέλη του καθεστώτος που δεν συμμετείχαν στη βίαια καταστολή των διαδηλώσεων, προκειμένου να καταρτισθεί νέο Σύνταγμα.
- ✓ Τον τερματισμό της βίας.
- ✓ Την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων.
- ✓ Τον τερματισμό της λογοκρισίας των ΜΜΕ, και
- ✓ Την εγγύηση για ειρηνική μετάβαση της εξουσίας.

*Σύσταση «Εθνικού Συμβουλίου»:* Οι αντικαθεστωτικοί έχουν ήδη σχηματίσει το δικό τους «Εθνικό Συμβούλιο» κατά του καθεστώτος. Στις 19 Ιουνίου, ο εκπρόσωπος του Συμβουλίου, Jamil Sahib, ανακοίνωσε στα ΜΜΕ τη σύσταση του Συμβουλίου και μεταξύ άλλων δήλωσε: «Ανακοινώνουμε τη δημιουργία ενός Εθνικού Συμβουλίου για να ηγηθεί της συριακής επανάστασης. Συνίσταται απ' όλες τις συριακές κοινότητες και όλες τις πολιτικές δυνάμεις, εντός και εκτός της Συρίας. Στο Συμβούλιο συμμετέχουν γνωστοί αντικαθεστωτικοί, όπως ο Abdallah Trad el Moulahim, που συντάχθηκε με τη συριακή αντιπολίτευση στις αρχές Ιουνίου στην Αττάλεια της Τουρκίας, ο Mamoun al-Homsi, ο Sheikh Khaled al-Khalaf, ο Haitham al-Maleh, ο Souhair al-Atassi και ο Aref Dalila».[2] Πρέπει να τονισθεί ότι για λόγους ασφαλείας, η συνέντευξη του Jamil Sahib παραχωρήθηκε πλησίον των συρο-τουρκικών συνόρων. Προφανώς, η Άγκυρα αφενός γνώριζε, αφετέρου υποστήριξε τις επιδιώξεις των στελεχών του «Εθνικού Συμβουλίου».

*Διεργασίες για επιβολή κυρώσεων από τον ΟΗΕ:* Εδώ και μερικές εβδομάδες, στην έδρα του ΟΗΕ, με πρωτοβουλία της Βρετανίας και της Γαλλίας, έχουν ενταθεί οι διπλωματικές διεργασίες προκειμένου να εκδοθεί ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, που θα καταδικάζει το συριακό καθεστώς για την αιματηρή καταστολή της εξέγερσης των Σύρων πολιτών. Το εν λόγω ψήφισμα δεν αναμένεται να προβλέπει στρατιωτική ενέργεια κατά του καθεστώτος. Αρκετές χώρες, όπως η Ινδία, η Βραζιλία και η Νότια Αφρική εξέφρασαν την ανησυχία τους καθώς πιστεύουν ότι το ψήφισμα πιθανόν να αποτελέσει το πρώτο βήμα για μια μελλοντική απόφαση στρατιωτικής ενέργειας κατά του καθεστώτος του Bashar al-Assad, όπως ακριβώς συνέβη και με τη Λιβύη. Πάντως, αν και οι Γάλλοι με τους Βρετανούς συνεχώς τροποποιούν το κείμενο του ψηφίσματος με τέτοιο τρόπο ώστε να συναινέσουν όλα τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, η Μόσχα και το Πεκίνο, που ως μόνιμα μέλη έχουν το δικαίωμα άσκησης βέτο, προκαταβολικά αρνήθηκαν να υιοθετήσουν ένα ψήφισμα κατά της Δαμασκού.

*Επιβολή κυρώσεων από την ΕΕ:* Στις 21 Ιουνίου, η ΕΕ προχώρησε σε ένα νέο τρίτο γύρο επιβολής κυρώσεων κατά τεσσάρων συριακών στρατιωτικών εταιρειών και κατά Σύρων που σχετίζονται με τη βίαιη καταστολή των αντικαθεστωτικών διαδηλώσεων. Σε πρώτη φάση, η ΕΕ είχε ήδη επιβάλλει κυρώσεις κατά 13 υψηλόβαθμων Σύρων αξιωματούχων για το ρόλο τους στην αιματηρή καταστολή των εξεγέρσεων, και σε δεύτερη φάση, κατά του Assad και εννέα αξιωματούχων του καθεστώτος για τον ίδιο λόγο.

*Απόφαση της ΙΑΕΑ για παραπομπή της Συρίας στο ΣΑ του ΟΗΕ:* Στις 9 Ιουνίου, άλλο ένα πρόβλημα άρχισε να απασχολεί τον πρόεδρο Bashar al-Assad. Η Διεθνής Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας (International Atomic Energy Agency - IAEA) αποφάσισε την παραπομπή της Συρίας στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, επειδή δεν γνωστοποίησε την ανάπτυξη του πυρηνικού της προγράμματος. Η απόφαση λήφθηκε με 17 ψήφους υπέρ και έξι κατά. Στις έξι χώρες που καταψήφισαν την απόφαση συμπεριλαμβάνονται η Ρωσία και η Κίνα. Σημειώνεται ότι το Σεπτέμβριο του 2007, η ισραηλινή πολεμική αεροπορία διεξήγαγε αεροπορική επιδρομή κατά στόχου εντός της Συρίας και κατέστρεψε τις εγκαταστάσεις του Al-Kibar, στις οποίες, σύμφωνα με αμερικανο-ισραηλινούς ισχυρισμούς, είχε κατασκευασθεί πυρηνικός αντιδραστήρας με βορειοκορεατική βοήθεια. Η Δαμασκός ποτέ δεν παραδέχτηκε ότι οι εγκαταστάσεις του Al-Kibar ήταν πυρηνικές, αλλά και ποτέ -εκτός από μία σύντομη επίσκεψη- δεν επέτρεψε την επιθεώρησή τους από ειδικούς επιστήμονες της ΙΑΕΑ.

*Αναθέρμανση των ισραηλινο-τουρκικών σχέσεων:* Το Τελ Αβίβ θεωρεί ότι οι εξελίξεις στη Συρία και η πρόσφατη νίκη του Erdogan στις βουλευτικές εκλογές καθιστούν πρόσφορο το έδαφος για την αποκατάσταση των σχέσεων του με την Άγκυρα. Μέσα στο 2011, με τη διαμεσολάβηση και τις πιέσεις της Ουάσινγκτον, οι δύο πλευρές έχουν επιχειρήσει τουλάχιστον τρεις φορές να αμβλύνουν τις διαφορές τους. Ήδη, αποφασίσθηκε η μη συμμετοχή του "Mavi Marmara" στη δεύτερη νηοπομπή προς τη Λωριδα της Γάζας, που διοργανώνει η διεθνής οργάνωση "Free Gaza Movement", και η επικεφαλής του State Department, Hillary Clinton, έσπευσε να συγχαρεί τον Τούρκο ομόλογό της, Ahmet Davutoglu. Από τουρκικής πλευράς, έχει ασκηθεί δριμύτατη κριτική στο Σύρο μονάρχη, για τις μεθόδους της βίαιης καταστολής των αντικαθεστωτικών διαδηλώσεων, που είχαν ως αποτέλεσμα να προκληθεί ανθρωπιστική κρίση στα συρο-τουρκικά σύνορα. Η Άγκυρα φαίνεται ότι πραγματοποιεί μια σημαντική στροφή στη μεσανατολική εξωτερική της πολιτική. Ενώ τα τελευταία χρόνια είχε προσεταιρισθεί με το «σιιτικό άξονα» (Ιράν, Συρία, Hezbollah, Hamas), στην παρούσα φάση, «φλερτάρει» ανοικτά με τους Άραβες σουνίτες, φροντίζει να διατηρεί άριστες σχέσεις με τη

Μουσουλμανική Αδελφότητα και επικρίνει τη Δαμασκό. Το επόμενο χρονικό διάστημα, αν συνεχισθεί αυτή η τουρκική στάση, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα προκύψουν οι πρώτες τριβές μεταξύ Άγκυρας και Δαμασκού, που σε πρώτη φάση θα αφορούν το κουρδικό, την ανάπτυξη του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν και τη μεταφορά ιρανικού φυσικού αερίου προς την Τουρκία (αγωγός φυσικού αερίου Ταυρίδας-Θεοδοσιούπολης-Άγκυρας). Από την πλευρά του, το Τελ Αβίβ υποστηρίζει ότι «το Ιράν όχι μόνο εξοπλίζει το συριακό στρατό, αλλά οι Φρουροί της Ιρανικής Επανάστασης (Iranian Revolutionary Guard Corps – IRGC) οργανώνουν τις διαδηλώσεις κατά του Ισραήλ» και ότι «οι IRGC και η ιρανική δύναμη Al-Quds, υπό τη διοίκηση του στρατηγού Qassem Suleimani, διεξάγουν επιχειρήσεις σε όλη τη χώρα». Επίσης, η ισραηλινή εφημερίδα Haaretz υποστηρίζει ότι «οι Φρουροί της Ιρανικής Επανάστασης οργάνωσαν και τις διαδηλώσεις κατά του Ισραήλ στα Υψώματα του Γκολάν, στις 15 Μαΐου (Nakba Day) και 5 Ιουνίου (Naksa Day)».[3]

*Αύξηση των ένοπλων πολιτών:* Το τελευταίο διάστημα, άλλο ένα ανησυχητικό γεγονός ήρθε να προστεθεί στα ήδη πολλαπλά προβλήματα εσωτερικής ασφάλειας που αντιμετωπίζει η χώρα. Πρόκειται για τα αυξημένα περιστατικά αγοραπωλησίας ελαφρού οπλισμού. Η αξία των όπλων στη μαύρη αγορά έχει σχεδόν διπλασιαστεί, καθώς ολοένα και περισσότεροι κάτοικοι προμηθεύονταν ελαφρά όπλα (πιστόλια και караμπίνες), προκειμένου να προστατευτούν από τις καθεστωτικές δυνάμεις.

### **Ανθρωπιστική κρίση και αύξηση των ανθρώπινων απωλειών**

Μέχρι τις 9 Ιουνίου, περισσότεροι από 2.400 Σύροι πρόσφυγες είχαν καταφύγει στην επαρχία Hatay της νοτιοδυτικής Τουρκίας. Από αυτούς, οι 1.777 ζήτησαν πολιτικό άσυλο. Το γεγονός αυτό ανησύχησε την Άγκυρα, η οποία φοβούμενη μια νέα προσφυγική κρίση ανάλογη του 1991,[4] έσπευσε να λάβει μέτρα στα συρο-τουρκικά σύνορα και απαγόρευσε την πρόσβαση των δημοσιογράφων. Την επόμενη ημέρα, η τουρκική εφημερίδα Radikal ανέφερε ότι «οι πρόσφυγες ξεπέρασαν τους 10.000» και ότι «ο τουρκικός στρατός προετοιμαζόταν να δημιουργήσει μια ζώνη ασφαλείας». Αναλυτές εκτιμούν ότι οι Σύροι πρόσφυγες στην Τουρκία συνεχώς θα αυξάνονται και ανάλογα με τις μελλοντικές εξελίξεις πιθανόν να ανέλθουν σε αρκετές δεκάδες χιλιάδες. Είναι προφανές λοιπόν ότι αργά ή γρήγορα, Σύροι πρόσφυγες με τη βοήθεια των Τούρκων διακινητών θα βρεθούν στα ελληνο-τουρκικά σύνορα Έβρου ή στα ελληνικά νησιά απέναντι από τα τουρκικά παράλια.

Μαζικά προσφυγικά ρεύματα σημειώθηκαν και προς τα συρο-λιβανικά σύνορα. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, μέχρι τα τέλη Μαΐου, περισσότεροι από 4.000 Σύροι πρόσφυγες κατευθύνθηκαν στο βόρειο Λίβανο.

Από την πλευρά της, η Ύπατη Εκπρόσωπος των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Navi Pillay, αφού κάλεσε για άλλη μια φορά το καθεστώς του Assad «να σταματήσει την επίθεση εναντίον του συριακού λαού», δήλωσε ότι «από το Μάρτιο, περισσότεροι από 1.100 Σύροι έχασαν τη ζωή τους και περίπου 10.000 έχουν συλληφθεί». Επιπρόσθετα, η Navi Pillay ζήτησε από τις συριακές αρχές την άδεια διεξαγωγής έρευνας, για τα σοβαρά αδικήματα που διέπραξαν οι δυνάμεις ασφάλειας, σύμφωνα με τις πολυάριθμες καταγγελίες των Σύρων πολιτών.

Ανάλογη ήταν και η πρόσφατη αναφορά της Διεθνούς Αμνηστίας για τις απώλειες των Σύρων ανηλίκων. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι «από τους 1.060 καταγεγραμμένους θανάτους Σύρων στη διάρκεια των διαδηλώσεων, οι 77 τουλάχιστον αφορούσαν ανήλικους». «Η συχνότητα των περιστατικών βίας κατά ανηλίκων παρουσιάζει αυξητική τάση, έχουν καταγραφεί αρκετές περιπτώσεις τραυματισμών και βασανιστηρίων ανηλίκων, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις, οι συριακές δυνάμεις ασφάλειας πυροβολούσαν ακόμη και χωρίς να προκληθούν».

### **Το τέλος της «εποχής Assad» (;)**

Είναι προφανές πλέον ότι η Συρία βρίσκεται σε μια μεταβατική περίοδο και η κατάσταση χαρακτηρίζεται ως «βαθμιαία επιδεινούμενη». Καθημερινά, βαθαίνει σταδιακά η ρήξη του συριακού λαού και της αντιπολίτευσης με το καθεστώς του Bashar al-Assad και της κοινότητας των Αλαουιτών, που το στηρίζουν. Τα διαδοχικά διαγγέλματα του Σύρου μονάρχη δεν ικανοποιούν ούτε πείθουν τους διαδηλωτές, οι οποίοι συνεχίζουν με αμείωτο ρυθμό τις

μαζικές αντικαθεστωτικές διαδηλώσεις, παρά τη βίαιη καταστολή των συριακών δυνάμεων ασφάλειας.

Η κατάσταση πλέον όχι μόνο χαρακτηρίζεται ως «μη αναστρέψιμη», αλλά υπάρχουν και σοβαρές ενδείξεις που καταδεικνύουν ότι ίσως «πλησιάζει το τέλος της εποχής Assad».

Ειδικά, μετά το θάνατο των 120 αστυνομικών και ανδρών των δυνάμεων ασφάλειας στην πόλη Jisr al-Shughur της βορειοδυτικής Συρίας (ανακοινώθηκε στις 6 Ιουνίου), καθώς και των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων που ακολούθησαν (10 έως 12 Ιουνίου) από την 4<sup>η</sup> Μεραρχία του συριακού στρατού, υπό τη διοίκηση του μικρότερου αδερφού του προέδρου, Maher al Assad, τίποτε δεν προδικάζει ότι η κατάσταση στη χώρα θα μπορούσε να ομαλοποιηθεί.

Στην παρούσα φάση, τα μείζον ερώτημα είναι «πότε θα πέσει το καθεστώς του Assad και αν προηγουμένως η περιοχή θα βιώσει μια νέα περιφερειακή σύγκρουση». Ήδη, στην ανατολική Μεσόγειο βρίσκεται το αμερικανικό αεροπλανοφόρο “CVN 77 G.H.W. Bush”, στη δυτική Μεσόγειο το αμερικανικό πλοίο αμφιβίων επιχειρήσεων “LHD 5 Bataan”, ενώ η Ουάσιγκτον ζήτησε από την Κυπριακή Δημοκρατία την άδεια στάθμευσης σημαντικού αριθμού στρατιωτικών ελικοπτέρων και αεροσκαφών στα αεροδρόμια της Λάρνακας και της Πάφου.

[1] NowLebanon, “Soldiers helped civilians escape Syrian town, defecting officer says”, June 19, 2011

[2] Al Arabiya, “Syrian dissidents set up ‘national council,’ as Assad’s army tightens grip near Turkish border”, June 19, 2011

[3] Avi Issacharoff, Haaretz, “Senior Israeli source: Iran actively helping Syria squash demonstrations”, June 22, 2011

[4] Το 1991, η στρατιωτική επιχείρηση των ιρακινών ενόπλων δυνάμεων κατά των Κούρδων του βορείου Ιράκ είχε προκαλέσει μαζικά ρεύματα Κούρδων προσφύγων προς τις νοτιοανατολικές επαρχίες της Τουρκίας.

Γιαννακόπουλος Βασίλης  
γεωστρατηγικός αναλυτής  
[www.geostrategy.gr](http://www.geostrategy.gr)  
[geostrategical@yahoo.gr](mailto:geostrategical@yahoo.gr)